

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE

Kedd

208. szám.

Pest, november 14. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

A **Marcius Tizenötödike** politikai hírlap october—decemberi évnegyedre előfizetheti helyben egyedül a **Kiadónál**, 2 ft. 30 kr. postán mindennap borítékba küldve 3 frt. 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben egyedül a **Kiadónál** s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadjuk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizettetek.

Pest, november 14.

Bizonyos tervben levő, lengyel krawallról hallánk itt ott említést tétetni, mellynek célja volna a gyilkolási merénylet végett befogott fiatal lengyelnek a nép segítségével kiszabadítása s ez alkalommal demonstratio a republica mellett.

Ugy hisszük, hogy míg eddig elő senkinek jogot írtaink, mint magány nyilatkozataink által arra nem adtunk, hogy minket republicanusoknak ne tarthasson, sőt igen is kimondottuk és kimondjuk, akár hányszor is, ezután hogy Magyarország jelen körülményei közt, s a monarchia gyalázatosságai ellen — állunk csak két lehetőség van, s ez absolutiois szolguság, vagy demeratio republica; s a két lehetőség közül, mi csak az utóbbit választjuk s mert ha ezt nem választjuk, s inkább közép utakat keressünk, úgy az előtt fogják rajunk lényegesen.

De abból, hogy a republica nem csak szabot, hanem alkalmas a lakói és állami szabot, nem következnek, hogy mi azt magunkra egy idegen iragto által akarunk permissioit, és nem következnek, hogy mi azt egy utcaai krawall által elérni, s pedig egy olly krawallak által, mely egy bizonyos kiszabadításra futott egybe.

Isten menten megmunkos a fölött, főként most, midőn minden becsület magyar embernek azon kell igyekezni, hogy a honvédelmi bizottságnak, — mely örökös töredék közi ferditással és jó tapintattal munkálkodik éjjel és nappal — mentől nagyobb tekintély, mentől szilárdabb állás biztosítsák, hogy így képes legyen magát az események színpadára helyezve, a ké-

délyek mozgalmát vezetetni és nem általuk vezetetni, az idő és körülmények kívánatait melo proprio kielégíthetni, s azokat nem kicsikartatni.

Éppen bizony, most volna szükségünk a főle krawallra, melly a kormánynak imponaljon, midőn azt akarjuk, hogy kormányunk imponaljon mindehüknek?

Épen most kellene illy comoediantea a ufzug, melly a nemzeti gyűlés méltóságát és állását compromittálná, midőn minden törekvésünknek alá kell irányozva lenni, hogy a nemzet képviselése az ország egyedüli hírségának, az egyedüli és legfőbb s érthetetlen hatalomnak tekintessék!

Aztán megbocsássanak nekünk lengyel barátaink, — kik iránt senki nálunknál nagyobb rokonszenvvel nem viseltetik, de mi nálunk azt tartjuk, hogy itt Magyarországon mi magyarok vagyunk az urak s még a jót is csak úgy szereljük, ha az saját fáradaimaink következtése.

Azért csak hagyjátok ránk a temperatura mérséklését, majd lesz rá nekünk magunknak gondunk. Hagy melegítsük vagy hűsítsük azt mi magunknak, kik legjobban tudjuk, mennyi fokú meleget vagy hideget állhatunk ki.

Azért, midőn lengyel barátainkat — a komoly következtetések meggondolásairól figyelmeztetés mellett — minden fentebbi természetű kísérletektől óvakodásra intjük, egyszersmind a főváros nyugalma s utcai zavaroktól bátorsága fellett minden egyes józan polgár hazaszeretetének örökösét hívjuk fel.

Azt látjátok, hogyha a kormány rossz és tehetetlen, minden cravell nélkül — csupán az események ellentállhatatlan rohama által is — megbukik, példa erre az első felelős független magyar ministerium, mellyet sokan olly noli me tangere forma virágok szerettek volna tekintetni.

De ha a kormány jó, ha ellene, de még csak kifogástok se lehet, ha a közvélemény kívánatait, az idő szükségait és a körülmények sürgetősségeit felfogva, intézkedéseire nézve nem vár hangos követelést, hanem azokat a maga idejében megteszi; akkor ne akarjátok tekintélyét zavargások által megcsökkenteni, vagy ne kényszerítétek, hogy úgy lépjen fel, mint krawallok irányában egy becsületos czélú kormánynak — ha csak magát neveltségessé és lehetetlenné tenni nem akarja — fellépnie kötelessége.

Szolgáljanak e szavaink figyelmeztetésül a rendőrségnek is.

De midőn mi még a republicát — nappal és éjjeli imánk ezen egyedüli tárgyát — sem ohajtjuk utcaai idegen elemű zavargások

nyomán elérni, felhívjuk a nemzet képviselőinek, fel a kormányának figyelmét ujjalag és ismételve, hogy vigyázzon, ne hogy részletes — bár nagy fontosságú — intézkedései mellett a főváros ügyének tekintetbevétele halogatásával az eseményeknek egymásra toltató hajait feje fölé vadsa.

Az ország függetlenségének kérdése már meg van érve, s ha a gyümölcs leszakasztásával a fának gazdája, ápolója, késlekedik, az vagy elrothad, vagy — tolvajok fogják elrabolni.

Régre a habozással, erre most nincs idő. Ki állásunkat csak leghebbe is jótanárral felülni képes, vagy elfogalva mincs lehetetlen, hogy a függetlenség kimondását veszélyhozhatónak tarthatná; lehetetlen, hogy a teljes önállás kijelentését jó credményünk ne látná.

Azért hát csak előre, aggály és félelem nélkül a szilárdság és határozottság övényén, mert a ki megáll, azt az idő kerekerei lesodorják.

Alakítsatok meg valahára a kormányt, és mondjátok ki egyszer, hogy Magyarországunk ura Isten kegyelméből csak s nép lehet.

Csernátóci.

Barátom Bertli!

Csernátóci barátunk elnöki titkár ön, es annyit tesz, hogy ezután neki joga van beavatkozni hivatalosan applausobolni, annyit tesz, hogy arról, mit öle hallunk, azt fogjuk hinni, hogy hiteles külföldi értétek, s am illyenről pedig igen jól tudja az olvasó, hogy belőle egy betű igaz sincsen.

Elég az hozza, hogy Csernátóci barátunk elnöki titkár ön. És ez engem megvigasztal.

Mert szó a mi szó, ökeme bizony sok borot tört az orra alá soknak, még a mostani kormány férfiai közül is, s azok iránt a tekintélyek iránt sem sok pietással viseltetett, de épen ezért örvendek, hogy őt még is titkárnak tették, mert általa a kormány megmutatá, hogy a tiszta hazafiságot, ha az némi képességet is tanusit, minden mellék tekinteten felülemelkedve tudja becsülni.

És másfelől örvendek azért is, mert ezen alkalmazás által a kormány megmutatá, hogy a republicanusoktól sem fél.

És ez jó omen!

Reménytem azonban, hogy hivataloskodása miatt Mákvirágai csak ezután is nyilni fognak, s az igazságot ezután is olly mérsékelten fogja kimondani, mint ez előtt.

Csak ennyit akartam és tudtam barátom jelenleg írni neked, midőn lennék kárhoztatva

vesztegelni Vaacznak az ő várossában, hol mint tudod süketnémák intézete is van, de kell is, hogy legyen, mert az ember unalmában meg is vakulhatna. Isten veletek és szánakozzatok szerencsétlen barátotokon,

Miser cordiánuson.

A honvédelmi bizottmányhoz.

Tisztelt férfiak, hazám reményei!

E nemzet sorsa és bizalma titeket „lenni és nem lenni“ fontos kérdése megoldására hívott fel. Előttek e szerint csak két út lehet. Az egyik rögs bár és kiszámíthatatlanul hosszú, de dicsőség önállóság, és nemzetünk jóllétére vezet; a másik meglehet, simább és rövidebb, de okvetlenül kínok örvényébe — a szolgaságba buktató.

Nem kétlem, hogy rendíthetlen hazafiságtok az első utat választatá veletek. Épen azért meg nem foghatom, az eszélyességnek milly neme tanácsolható, hogy ismét V. Ferdinánd, ama bemocsolt palástjába kapaszkodjatok; mellyől működéstek kezdetén, mint minden jó hazafi, borzadalommal látszattatok elfordulni? Vagy V. Ferdinánd nem az az ember többé, ki Kossuthot, minte nemzetmegváltóját, törvényen kívülnek nyilatkoztatá, s titeket és minden vérző keblű igaz hazafit, ki Jellachich rabló csordája ellen kart emelt, akasztófával fenyegetett? Nem az az ember többé, ki e szegény annyit szenvedett hazát ki-lencz, sőt több felé engedé megtámadtatni? Nem az az ember, ki Magyarhont is — törvényeink lábbal tiprásával — egy vérebnek katonai dictatorsága alá helyezé? stb. stb. stb. Talán V. Ferdinánd — visszabornadva az iszonyu véraldozatoktól, s megbánva feloldozhatlan, isten előtt boosmatot nem nyerhető, hajszálmerészű bűneit — visszavoná s eltörlé hazánk általa „lázádo provinciának“ czimeztetését? S e honismét azon kimondhatlan szerencsében részesülhet, hogy általa „nagyon kedvelt Magyarországnak“ (?) nevezetitek? . . . s mi legkegyelmesebb kegyelmessége (111) előtt ismét „igen kedves (percara) magyar nemzet“ vagyunk, hogy ti, honom reményei! jónak láthatjátok „utólagos jóváhagyásához“ folyamodni; sőt megengedhetitek és elfogadjátok hadseregünkhöz kinevezéseit, s a magyar nemesség (1) osztogatását? — Mi, köztünk legyen mondva, hadvezér és tábornokok általatok lett önálló kinevezése mellett valódi satyra.

Nem, nem így van. Ő balad vérfertőzött átkos kerékvágásában tovább is, megállapodás nélkül.

Sőt ha így volna is: feljogosíthatna-e az titeket, nemzetem sorsa intézői! hogy hazám bakója iránt csak legkisebb engesztelődést is mutassatok? Menjete szerte e hazában és látni s hallani fogjátok, mit nagylelki gyönyörűségemre én láttam és hallottam — hogy a magyar népnek nem kell többé V. Ferdinánd. Népünk nem azt

feszegeti — m'nt az irástudók és farizeusok elég balgatagul teszik — hogy millyenek a király tanácsosai, s hogy ezektől származik minden rosz e hazára; hanem — nagyon bölcsen — a királyt átkozza, hogy ez megengedi, mindazon iszonyu gaszágok elkövetését, mik hazánkban a békes lakókat földönfutókká, véraldozatokká teszik.

Melehet: ez szerintetek nem áll; de állnia kell annak, hogy: ha sikerül is a király jelen tanácsosait elűznünk, sőt meg is semmisítenünk: marad még gaz elég, kiktől egy olly királynak, mint V. Ferdinánd, palástja soha sem lesz üres, vagy kik tudni fogják magokat e palást redői közé elődeik helyére bárhol befészkelni. És így a szerintetek jó szívenél fogva könnyen elámítható, mindenre rávehető, szerintem pedig józanész nélküli, tehetetlen, gyáva s ennélfogva kormányra képtelen V. Ferdinand iránti szánalmatok s úgy nevezett loyaltástokkal mit nyera a szegény haza? Viszalkodást, szolgaság rablánczait és ki-kiujuló vérpatakokat. . . . .

Igy állván a dolg és nem másképen: pokolba a kegyeleti politicával, ha honunk jövőjét szíveteken hordoztatok. V. Ferdinánd ellentünk, a magyar nép mellettetek; mitől óvakodtok.

Hadseregünk, mellynél Jellacsich nyomában három hetet töltöttem, s itt és egyébütt szerzett tapasztalatom után mondhatom: néhány aristocraticus tisztecskét kivéve, republicanus eszmékben él, mi tartóztathat hát vissza, hogy a magyarok istenének e népe iránti példátlan kedvezését használva, függetlenségünket kikiáltásotok?

Hagyjatok fel a politizálással. A magyar abtől nem fog húzni sem hasznót, sem üdvöt. Csak magatokat amitjátok vele. Közös ellenségünk igen jól tudja, mit érdemel és várhat a magyartól, azért ő csak tökéletes leigáztatásunknál állapodnék meg, ha gyávák volnánk morzsányit is engedni küzdelmünkben; a mikor aztán lenne jaj és fogagnak csikorgatása. — Ránk nézve a hátrálás halál.

Bátran tehát ki a sikra, ha egy szálíg elvesszünk is — mit én hinné éppen nem tudok, mert erőnk nem egykönnyen meríthető ki, mig az ellenség már minden vészeszközét mozgásba hozá ellenünk.

Jobb csatában halni, mint bárd alatt. — Előre! előre!

A nép is ismeri már mint mondám — a forrást, mellyből reá minden rosz áradt és még folyvást árad. A magyarok istene fölnyitá le-lynyomogatottszekeit, borzadva elfordula bálványtól, mellyet kegyeletével vakon halmozott, s így szinte nincs szükség többé mythoszi költészetre hogy óriási erejét a gonosz ellen fölhasználhasuk. Nem szükség például, mondanunk: a király jó — tanácsosai azok, kiktől minden rosz származik hazánkra. Tudja ő azt jól, hogy az orgazda mindég bünösebb a tolvajnál.

Ismétlem: ki a sikra nyílt sisakkal. Mondjátok ki függetlenségünket, és hogy Ferdinand, e néven öldök magyar király, ki megtörte esküjét, a magyar nemzet ellen föllázadt és másokat is hűtlenül föllázított s e szerint a pragmatica sanc-

tio rongyait is szerzetépte; — sőt az egész Habsburgház, miután tagjai, elvetvén álarczukat, nyilván a nemzet ellen léptek föl, s e nemzet a Habsburgház királykodása mellett boldogító békének nem örülhet — Magyarországból ezennel örökre száműzetik.

Vagy ha attól tartotok, hogy a száműzés által uralkodási-forma feletti vitákra nyujtatnék alkalom és a magyarnak jelen példátlan egyetértése megháboríthatnék: legalább ne üzzetek a néppel komédiát V. Ferdinándra hivatkozástokkal; hanem tegyétek rendelkezéseiteket úgy, mint annak előtte többnyire — önállóság; s ne legyezgessétek, ügyünk kárára, a hitzegő királyt.

Nagy Gábor.

N.-Enyed, november 3.

Édes barátom!

Még élünk, de bizony nyomorúságos állapotban, folytonos aggodalmak között. Leirom rövideden helyzetünket, — mi tudom titeket most is úgy érdekel, mintha körünkben lennétek. — Azon hazafiatlan tétlenség következtében, mellyel báró Vay az oláhoknak már september közepén elkészített harczias készülékeit, s a törvényes előljárástól elszakadásokat saloni egykedvűséggel elnézte. — Szebeni sógoraink az oláhokat egész Erdélyben fellázíthatván, mivel jobbjaik közül némelyek a hitzegő Puchner szavait — mellyek szerint, ha a székelység nyugton marad, jótállott az oláhok békés magaviseletéről — oktalanul elhitték, ezen magyarellenes népmozgalmaknak még akkor sem igyekeztek gátot vetni, midőn már fegyveres oláhok tartottak gyűlést Balásfalván, s nemcsak gátot nem vetettek, de még nem is tudatták jó formán a pestieket a dolgok valódi állásáról.

Elég az hozzá, hogy míg a székelyek ki-vagy nem-hozatala felett imitt amott viták folytak, az alatt Puchner kemény cordont vont a szász- és székely-föld közé; s midőn az agyagfalvi gyűlés a gubernium s aristocrataink ellenszenve daczára megkezdődött, már osztották Fejérvárról a pus-kákat, munitiót és pénzt az oláhoknak, midőn pedig a székely erő kiindult, már föl volt a Balásfalva körüli magyar birtokosok vagyona prédálva, s közülök sokan legyilkolva vagy elfogva; ezután Vizaknát lefegyverezték a katonák, Kis-Enyedet az oláhok fölprédálták, azután Fejérvárt fegyverezték le, s roppant táborokat gyűjtöttek mindentűt, de főleg Enyed körül. Ezek közül ugyan a nagylakit s csomborszenthirályit Kossuth lovassaink s az önkéntesek szétverték, de mivel a krakkói szétvorni nem volt még elég erőnk, az a hegyaljai magyarságot (700—800 embert) legyilkolta, egyik része Dobra (tán secretarius Pesten) vezérlete alatt a zalathnai magyar és nem-magyar tiszteket s polgárokat előbb lefegyverezte, azután őt kivéve, legyilkolta, megsza-

badultak: Kain assessor, Knöpfler orvos, Eölberg hutász ellenőr, az öregebb Reinbolg, Lukács David, Debreczeniné, Bartha Gyuláné és Nemegyciné, mert Császárné sebeiben, mint tudjuk, meghalt Fejérvárt, hová menekültek a megmaradtak, másokat mind, de mind legyilkolták a legirtózatossabban.

Ezt azért írom körülményesebben, hogy tudjátok meg, miszerint Erdélyben a kohászati stb. tisztviselőség kiirtatott, s még a királyi épületek is feldulettak. Abrudbánya még áll, de lefegyverezve az oláhok által.

A múlt éjjen Tóvissét prédálták fel, honnan a nemzetőrök ide menekültek, nehogy lefegyvereztessenek; a székely lovasok onnan Pocsa majjossal ide jöttek; de 25-en Suinivel Szebenbe pártoltak.

Igy van ezen szegény hazánkra s nemzetünkre egész iszonyatosságában kiterjesztve a dühöngő polgárháború. — Enyedre már sokszor meg akarták az oláhok támadni, de még eddig nem merték, s most már még bajosabb lenne a támadás, mivel Jánk, ágyúkat Fejérvárról nem kapott, s csak 20,000 oláha s négy compania határhoz van, Enyeden pedig 700 városi, 100 megyei, 500 aranyosszéki s 100 tövisi nemzetőrön kívül egy század Kossuth-lovas van, másfél század székely lovag, 500 önkéntes, 2 egy fontos ágyú, s mára várunk még egy század Kossuth lovagot 2 három fontos ágyúval, s talán később egy pár ezer székely is jövend még.

A közelebbi múlt napokban Szeben felől, és katona erővel segített támadástól félvén, néhány asszony Kolosvárra menekült.

A várost egyébiránt erősítjük külső sáncokkal, s ben barricadokkal, a várat hasonlóképp hadi állapotban illőleg tatarozván meg. A szentkirályi véres csata után (400-an estek el, és Szentkirályon csak 4 gazda maradt meg) a körüllevő oláh faluk (Apatidát kivéve) 15-en megadták magukat, most már tartoznak napszámra bejárni a sáncok ásására, eleséget, szalmát, szénát stb. hozni, természetesen mind fizetés nélkül, s csak annyit, hogy maradjon nekik is; egyébiránt a faluból eltávozott, és hajukat le nem nyirt, s három színű rózsát tüzni nem akaró makacsabb oláhok vagyona mind ezen faluban lefoglaltatott, s most, mint álladalmi javakból fedeztetnek Enyednek temérdek szükségéi. Ezen módon mentve leszünk a télen a szükségétől, a mi különben ránk várt volna, mivel sem a mesteremberek, sem a kereskedők avagy földbirtokosoknak jövedelme nincs, s itt pedig most legalább 5000 ember van a katonákon kívül, kiket mégis tartani kell.

Erélyes főispánunk — kiből most az egész tisztviselőség áll — mindenről gondoskodik, jól összeállított biztosságok által. A fortificatióra gondoskodó bizottmány vezére Iacabdy; az élelmezés Szabó Feri, a szállásoló Veres Károly. Ezek munkássága következtében a Szentkirály utcától a Tót utca végéig már sáncok emelkednek, az Örhegy és Kakasomb, meg a Hellos úgy is védve levén, fekvésöknél fogva, a városbelje is erősítetik; — a husnak (exequált marhákból vágatik) fontja 6 kr. gabonát a szegények olcsón kapnak hitelbe, a vagyonosak illendő kész árért; a

szifra fogadónál levő néhány száz szekér jó széna (Brukkentalé), melly úgy is védtelen, könnyen felprédáltathatik az oláhok által, most szállítatik a lovasság számára biztos helyekre; — a katonák a hús árát fizetik nekünk, s kenyeret az iskola sütője süt számukra falusi gabonából stb.

Szállásolásra nagy gond van; — négy katonánál sehol sincs kevesebb s hatnál több csak a főispánnál van 30, a püspöknél 12 s Bodolánál 10. — Zene szó hatott füleimbe s a piacra sietve 150 kolosvári puskás nemzetőrt láték megérkezni Minovics vezérlet alatt, — ha Kossuthok is meg jönnek holnap, vagy holnapután, már mi fogunk az oláhok ellen támadólag fellépni, s legalább egynapi járásra a környéket megtisztítani. —

Enyedre, most sokan beszorultak a vidékből sokan ismerősök s jó barátok közül, kik mind az enyedi két ágyúcskánál tüzérek s egyszersmind árkácsok, a sánczolásnál felügyelők. Egem a jó szerencse hozott le Zalathnáról, a hol egy hónapot töltöttem, ha akkor le nem jövök (t. i. ezeltől 5 héttel) most bizonyosan felkonczoltak volna ama vad állatok. (Eszembe juttat megírni, hogy Reinbold kohó-mester, midőn megtudta, miképp a városba öldökölnék, maga meglötte két leányát s nejét, aztán saját magát végezte ki.)

Most hallám, miképp a Puchner alatti katonák s tisztek között sokan kinyilatkoztatták, miszerint a rablók s banditákkal nem csinborálnak. A szászok pedig szöknek haza a székely cordonról, mint betegek, a szebeni polgárság erősen félroppant sulyos bűnének érzetében. — Fejérvárt egy bizottmány a várba mindig felbontja az átmenő leveleket s a mit tetszik, azt csinál velek. Arról felől egészen el van zárva a közlekedés, életveszély nélkül Kolosvárig sem lehet menni, az enyediakat katonák, avagy nemzetőrök kísérték el odáig. —

A katonasereg most Medgyesén van összpontosítva, az előcsapat egy ágyúval Cintonson és Csekkelakán van s sívkövecskéből áll, kik Csekkelakán éppen a Kemény Dénes udvarában mulatnak. Enyedre mindenestre nevezetes erőnek kell központosulni, melly védjen és támadja ha kell. E tekintetben Berzenczei nagyot hibázott, midőn az erőt Tordára akará összevonni s Enyedet Preisgebolni rendelte. Enyedről nagy terjedelmű ellenséges földet lehet féken tartani, midőn Tordáról csak a mezőség szélét a többi kolosvár és Vásárhelyről fékeztetvén; Zeyk Jósefnek köszönhet Enyed most mindent, s ezen ponttal fél ország, melly bizonyosan Enyedről leginkább biztosíthatatik.

Bocsánat összekuszált levelemért, álmos és fáradt vagyok. Két hét óta le nem vetkeztem.

Csáktornya öszutó 5. 1848.

Közöny valamelyik számában „a volt katonák tisztek nem alkalmaztatása vagy a szolgálatban levő (katona) tisztek nem előléptetése miérinti tartalmi czikk — nem jelent meg; vagy is inkább megjelent, de tartalma igen rövid: „Kár hogy nem közölhetjük.“ E volt az egész.

Tisztelt szerkesztő ur!

Ahoz hasonló tartalmu (de csak részletes) czikk becses lapjában elfogadására kérem — kérem az elnyomottak nevében. Sajnálom ugyan, hogy becses lapjának Csáktornyan helye nincs, azaz: nem tartják, s ha elfogadja is, én azt tudni nem fogom — rám nézve szomorú, de magának az ügynek (közvetve) nem árt.

A czikk következő:

Miért nem léptetnek elő azon magyar altisztek, kik egykor 5-dik tüzéri ezredben szolgáltak s közvetlenül be- vagy azok kik közvetve mint altisztek a honvédi tüzérséghez átléptek?

Miért kegyeltetnek a schwarzelgek oly — de oly annyira a kinevezéseknél a honfiak rovására?

És miért neveztetnek ki 3 hónapos tüzérujczok már tisztekl a kiképzett veteránusok mellőzésével?

S végre miért ezen kinevezések oly rendetlenek?

Felelet.

Az első nem alkalmaztatnak s nem léptetnek elő, mert:

Nem csak márczius óta magyarok, nem csak Jellacsics megveretése s a bécsi lázadás után szabadelvűek; de az előtt is mindenkor azok és mindég olyanok valának. Többnyire igen jó mathematicusok, a tüzéri tudományokban jól kiképzettek; 12—15 esztendő tüzérek, magyarhonnakért élni, drága honjuk s nemzetük léte-, szabadsága- s függetlenségéért halni, valamint az előtt, — az előtt mondtam — úgy most, mindenkor és mindég készek.

A középsők kegyeltetnek, mert:

Magyarul nem tudnak, nem régen még alatomos ellenségeink, sőt fegyverben ellenünk valának; magyarul eddig nem — de nem is érezendnek soha, ujonczainkat tanítani mindjárt nem — de a camarillához bármikor fordulni igen is képesek; szabadelvűek soha — de zsoldosok mindég.

Azonban: nulla regula... itt is van kivétel.

Az utósók, mert:

Tüzéri tudományuk = 0, hadi fogalmuk = 0, mathesit nem, életökben nem sokat tanultak, vagy olyat, mit a tüzérségnél használni nem lehet; (p. o. Kopfpuczen, Caraziren etc.) ezentul, rangba úgy is lévén nem is fognak. Egyébiránt kegyenczek, ajánló levelekkel ellátva, széparczunak, glace (engedje meg, ha nem jól irtam a szót, soha se hordtam, természetesen...) Handschuhban tekintetes táblabíró urak fiai.

Következtetés.

A külföldiekből lett honvédtüzérek magyarul nem tudnak, tüzérujcz hadnagy urak haditudománya = 0 vagy igen kevés; tüzemester-, tizedes-, fő-, s altüzér ujonczoké nem sok: őrnagy urak tán csak tanítani nem fognak s egy kettő három négy még igen igen kevés és ujoncz tüzereinkből mi lesz?

Majd tanítják a veteránusok, azon veteránusok, kik hazafiságuk miatt az 5-dik ezred schwarzelgeiből altisztségre kárhoztatvák: hazájuk szolgálatában oly igazságtalanul mellőztetnek.

